

Araştırma Makalesi / Research Article

Feminist Teori Bağlamında Kadınların Yerel Yönetişimdeki Temsili: Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyleri Örneklerinden Değerlendirme

Representation of Women in Local Governance in the Context of Feminist Theory: Evaluation from the Examples of Alanya and Yeşilyurt City Councils

Büşra Aydın¹

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Kamu Yönetimi, hayalimpolyglot58@gmail.com

Özet	Abstract
Bu çalışma, feminist kuramsal çerçeve temelinde kadınların yerel yönetimlerdeki temsili ve katılım düzeyini incelemeyi amaçlamaktadır. Feminizmin tarihsel gelişimi birinci, ikinci ve üçüncü dalga yaklaşımlar üzerinden ele alınarak teorik bir zemin oluşturulmuştur. Bu kapsamda çalışma, kadınların yerel düzeyde karar alma süreçlerine katılım biçimlerini ve bu katılımın kent konseyleri bünyesindeki kadın meclisleri aracılığıyla nasıl kurumsallaştığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma, Türkiye’de kent konseyleri sistemi içinde yer alan kadın meclisleri ile sınırlandırılmış olup Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu kapsamda mevzuat, yönergeler, akademik çalışmalar, kurumsal belgeler ve belediyelerin resmî internet sitelerindeki faaliyetler incelenmiştir. Çalışmanın problematiği, kadınların yerel yönetimlerdeki temsili ve katılım düzeyinin kurumsal yapı, işleyiş ve faaliyet alanları bakımından nasıl farklılaştığıdır. Elde edilen bulgular, kent konseyleri ve kadın meclislerinin katılımcı demokrasi ve yönetim açısından önemli mekanizmalar sunduğunu; ancak karar alma süreçlerinde çoğunlukla danışma ve öneri düzeyinde işlev gördüğünü göstermektedir. Karşılaştırmalı analiz sonucunda, her iki kadın meclisinin de kadınların yerel yönetime katılımını güçlendirdiği belirlenmiştir. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi’nin daha çok eğitim, seminer, çalıştay ve farkındalık temelli faaliyetlerle kadınların güçlenmesine odaklanan proje temelli bir yapı sergilediği; Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi’nin ise daha kurumsallaşmış bir örgütlenme yapısına sahip olduğu ve daha geniş bir sosyal ve kültürel faaliyet alanında çalışmalar yürüttüğü tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, kadın meclislerinin yerel demokrasi açısından önemli katılım mekanizmaları olduğunu ortaya koymakta; kadınların yerel yönetime katılımının niteliğinin ise kurumsal yapı, örgütlenme biçimi ve yerel yönetim pratiklerine bağlı olarak farklılaştığını göstermektedir.	This study aims to examine the level of women’s representation and participation in local governments based on a feminist theoretical framework. A theoretical foundation is established by examining the historical development of feminism through first, second, and third wave approaches. Within this scope, the study aims to reveal the forms of women’s participation in decision-making processes at the local level and how this participation is institutionalized through women’s assemblies within city councils. The study is limited to women’s assemblies within the city council system in Turkey, and the Alanya and Yeşilyurt City Council Women’s Assemblies are analyzed comparatively. A qualitative research method was adopted, and document analysis was used as the data collection technique. In this context, legislation, directives, academic studies, institutional documents, and activities on the official websites of municipalities were examined. The problem addressed in the study is how the level of women’s representation and participation in local governments differs in terms of institutional structure, operation, and areas of activity. The findings show that city councils and women’s assemblies offer important mechanisms in terms of participatory democracy and governance; however, they mostly function at the advisory and recommendation level in decision-making processes. The comparative analysis revealed that both women’s councils strengthen women’s participation in local government. The Alanya City Council Women’s Council exhibited a project-based structure focusing more on empowering women through training, seminars, workshops, and awareness-raising activities; while the Yeşilyurt City Council Women’s Council had a more institutionalized organizational structure and conducted work in a broader range of social and cultural areas. In conclusion, the study demonstrates that women’s councils are important participation mechanisms for local democracy; however, the quality of women’s participation in local government varies depending on the institutional structure, organizational form, and local government practices.
Anahtar Kelimeler: Feminist kuram, yerel yönetimler, kadın meclisleri, katılımcı demokrasi, toplumsal cinsiyet eşitliği.	Keywords: Feminist theory, local governments, women’s assemblies, participatory democracy, gender equality.

Giriş

Kadınların siyasal, toplumsal ve yönetsel alanlarda temsil edilmesi, toplumsal cinsiyet eşitliği tartışmalarının temel gündemlerinden birini oluşturmaktadır. Kadınların karar alma süreçlerine etkin katılımı, demokratik yönetişimin güçlendirilmesi, eşit yurttaşlık anlayışının geliştirilmesi ve toplumsal adaletin sağlanması açısından önemli bir yer tutmaktadır. Ancak günümüzde özellikle yerel yönetimlerde kadınların yeterli düzeyde temsil edilememesi, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin devam ettiğini göstermekte; bu durum kadınların kamusal alana katılımını destekleyen kurumsal mekanizmaların önemini artırmaktadır.

Kadınların toplumsal konumuna ilişkin tartışmaların kuramsal temelini oluşturan feminizm, kadınların siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamda erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini savunan hem düşünsel hem de toplumsal bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Tarihsel süreç içerisinde kadınların eğitim, oy hakkı, mülkiyet edinimi ve çalışma yaşamına katılım gibi temel haklar için verdikleri mücadeleler, feminist hareketin şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Bu çerçevede feminizm, yalnızca hukuki eşitlik talebiyle sınırlı kalmayarak toplumsal cinsiyet eşitliği, insan hakları ve sosyal adalet ekseninde çok boyutlu bir kuramsal çerçeveye dönüşmüştür.

Feminist hareketin tarihsel gelişimi genel olarak Birinci, İkinci ve Üçüncü Dalga Feminizm olmak üzere üç temel dönem üzerinden ele alınmaktadır. Birinci dalga feminizm daha çok hukuki ve siyasal eşitlik taleplerine odaklanırken, ikinci dalga feminizm toplumsal cinsiyet ilişkilerini, özel alanı ve gündelik yaşam pratiklerini feminist tartışmaların merkezine taşımıştır. Üçüncü dalga feminizm ise kadın deneyimlerinin çeşitliliğini vurgulayarak kimlik, kültürel farklılıklar ve kesişimsellik gibi kavramlar üzerinden daha kapsayıcı bir yaklaşım geliştirmiştir. Böylece feminist düşünce, kadınların yalnızca bireysel haklarını değil, toplumsal yaşamın tüm alanlarında güçlenmelerini ve karar alma mekanizmalarına katılımlarını da içeren geniş bir perspektife ulaşmıştır.

Türkiye’de feminist hareket özellikle 1980 sonrası dönemde güç kazanmış, kadın örgütlerinin artan etkinliği ile birlikte toplumsal cinsiyet eşitliği alanında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Yapılan yasal düzenlemeler ve kurumsal reformlar kadınların kamusal görünürlüğüne artırmakla birlikte; siyasal temsil,

ekonomik katılım ve toplumsal eşitlik alanlarında yapısal sorunlar varlığını sürdürmektedir. Kadına yönelik şiddet, düşük istihdam oranları ve sınırlı temsil gibi sorunlar, kadınların karar alma mekanizmalarına daha güçlü biçimde katılımını sağlayacak yeni yönetim modellerini gerekli kılmaktadır.

Bu bağlamda yerel düzeyde katılımcı demokrasinin ve yönetim anlayışının geliştirilmesinde kent konseyleri önemli bir kurumsal yapı olarak öne çıkmaktadır. Yerel Gündem 21 süreci ve Habitat II Konferansı sonrasında gelişen katılımcı yönetim anlayışının bir ürünü olan kent konseyleri; yerel halkın yönetime katılımını artırmayı, ortak akıl oluşturmayı ve sürdürülebilir kalkınma ilkelerini yerel düzeyde hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye’de 5393 sayılı Belediye Kanunu ve Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde faaliyet gösteren bu yapılar, genel kurul, yürütme kurulu, meclisler ve çalışma grupları aracılığıyla farklı toplumsal kesimlerin karar süreçlerine katılımını desteklemektedir.

Kent konseyleri bünyesinde yer alan kadın meclisleri ise kadınların yerel yönetime katılımını güçlendiren önemli yapılardan biridir. Kadın meclisleri, kadınların kent yaşamına ilişkin sorunlarını görünür kılmalarına, çözüm önerileri geliştirmelerine, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık oluşturmalarına ve yerel politikalara katkı sunmalarına olanak sağlamaktadır. Bu yönüyle kadın meclisleri, katılımcı demokrasinin yerelde güçlenmesine katkı sunan ve kadınların toplumsal konumunu destekleyen önemli mekanizmalar arasında yer almaktadır.

Bu çalışma, feminizmin tarihsel gelişimi ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi çerçevesinde kent konseyleri ile kadın meclislerinin yerel yönetime katılım sürecindeki rolünü incelemektedir. Çalışmada öncelikle feminist hareketin tarihsel gelişimi ve temel kuramsal yaklaşımları ele alınacak; ardından sürdürülebilir kalkınma ve yerel katılım bağlamında kent konseylerinin yapısı ve işlevleri değerlendirilecektir. Bu kapsamda Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi ile Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, kurumsal yapıları, çalışma alanları ve 2025 yılı faaliyetleri üzerinden karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir.

Çalışmada; ilgili mevzuat hükümleri, Yerel Gündem 21 süreci, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği ile Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı gibi yerel yönetim ve katılımcılık çerçevesini belirleyen temel yasal düzenlemelerden faydalanılmıştır. Bunun yanı sıra konuya ilişkin akademik kitaplar,

hakemli dergi makaleleri ve yüksek lisans tezlerinden yararlanılmış; özellikle kent konseylerinin kurumsal yapısı, işleyişi ve kadın meclisleri bağlamındaki rolüne odaklanan çalışmalar incelenmiştir.

Bunun yanında Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi Tüzüğü ile Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi Çalışma Yönergesi gibi kurumsal düzenleyici metinlerden ve bu konseylerin faaliyetlerini konu alan internet haber sitelerinden yararlanılmıştır. Ayrıca Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseylerine ait resmî internet sitelerinde yayımlanan haberler, duyurular ve 2025 yılına ilişkin kadın meclisi faaliyetleri ile güncel uygulamalar değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, her iki kent konseyinin kadın meclislerine ilişkin kurumsal yapılanmaları, faaliyet alanları ve yerel düzeyde yürüttükleri projeler karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Çalışmanın temel amacı, kadın meclislerinin yerel yönetim süreçlerinde nasıl bir rol üstlendiğini incelemek ve kadınların yerel düzeyde karar alma mekanizmalarına katılımına sağladıkları katkıyı değerlendirmektir. Ayrıca Alanya ve Yeşilyurt örnekleri üzerinden farklı örgütlenme ve faaliyet modellerinin kadınların yerel yönetime katılımı üzerindeki etkilerini karşılaştırmalı olarak incelemektir. Bu yönüyle çalışma, feminist kuram ile yerel yönetim literatürünü bir araya getirerek kadınların yerel katılım süreçlerine ilişkin bütüncül bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

1. Feminizmin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet

Neolitik dönemde avcı-toplayıcı toplumlarda avcılığın ortaya çıkması, kadın ve erkek arasındaki ilk iş bölümünün şekillenmesine ve zamanla toplumsal bir hiyerarşinin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu süreç içinde kadınların giderek daha fazla kontrol altına alındığı ve farklı kabileler arasında değiş tokuş edilen bir unsur haline geldiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, babalığın kesin olarak belirlenemediği bu erken dönemlerde soyun anne üzerinden devam etmesi, ana soylu yapının daha baskın olmasına yol açmıştır. Bu çerçevede kadınlar, toplumların temel unsurlarından biri olarak kabul edilmiştir. Ancak tarımın gelişmesi, hammadde kullanımının artması ve özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte artı ürünün oluşması, toplumsal yapının değişmesine neden olmuştur. Bu dönüşüm sonucunda evlilik kurumunun daha belirgin bir hale geldiği, ana soylu

yapının zayıfladığı ve kadının giderek erkeğe bağımlı bir konuma doğru çekildiği görölmüşür. Özellikle üretim araçlarına daha fazla erişim sağlayan ve hayvancılık ile madencilik faaliyetlerinde yer alan erkeklerin, toplumsal statü açısından kadınlara göre daha üstün konumda değerlendirildiği ifade edilmektedir (Bayraktar, 2023, s.50). Feminizmin tarihsel gelişimi, kadınların erkeklerle eşit insan olduklarını savunma bilinciyle başlamış ve zamanla farklı kuramsal, toplumsal ve kültürel boyutlar kazanmıştır. Bu bağlamda feminizm, kadınların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel alanlarda erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini savunan çok boyutlu bir düşünce ve hareket sistemi olarak ortaya çıkmıştır. Liberal feminizm bireysel haklar ve hukuki eşitlik üzerinde yoğunlaşırken, radikal feminizm patriyarkanın köklü eleştirisini yapmıştır. Kültürel feminizm kadınların deneyimlerini ve değerlerini yüceltmış; Marksist ve sosyalist feminizm ise kapitalizm ile patriyarka arasındaki ilişkiye dikkat çekmiştir. Postmodern feminizm ise kadınların farklı kimliklerini ve deneyimlerini ön plana çıkararak feminizmin evrenselci söylemlerini sorgulamıştır. Günümüzde feminizmin dördüncü dalgası, dijital teknolojiler ve sosyal medya aracılığıyla toplumsal cinsiyet eşitliği taleplerini görünür kılmakta ve kesişimsel bir perspektif sunmaktadır. Dijital feminizm, genç kuşaklar arasında farkındalığı artırmakta, çevrim içi dayanışmayı güçlendirmekte ve toplumsal hareketlerin hızlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu kuramsal çeşitlilik, feminizmin farklı toplumsal bağlamlarda yeniden yorumlanabilen esnek ve dinamik bir hareket olduğunu göstermektedir. Feminizm yalnızca Batı kaynaklı bir ideoloji değil; evrensel eşitlik arayışlarını, adalet ve özgürlük taleplerini ifade eden çok katmanlı bir düşünce alanıdır. Kadın hakları mücadelesinin ötesinde, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal adalet konularında dönüştürücü bir güç sunduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle çalışma, hem kuramsal hem de tarihsel açıdan feminizmin günümüzde hâlen güçlü bir tartışma ve araştırma alanı olarak önemini sürdürdüğünü ortaya koymakta; kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından evrensel bir referans noktası olma niteliğini koruduğunu göstermektedir (Kukuloğlu, 2025, s.112).

Feminizm, sosyal bilimler alanında sınırları ve içeriği en zor açıklanan kavramlardan biri olarak görölmektedir. Bunun temel nedeni ise feminizmin yalnızca toplumsal bir konu olmayıp; din, felsefe, siyaset, ekonomi ve kültür gibi birçok farklı alanla da doğrudan bağlantılı olmasıdır (Kukuloğlu, 2025, s.113). Feminizm sözcüğü köken olarak Latince “femina” (kadın) kelimesine dayanmaktadır. Kavram, 1837 yılında

Fransızcaya “femen” biçimiyle geçmiş, 1890’lı yıllarda ise İngilizcede “womanism” karşılığıyla kullanılmaya başlanmış; ilerleyen süreçte “feminizm” adı daha yaygın ve evrensel bir kullanım kazanmıştır (Sevim, 2005 ; Güç, 2021, s.29; Kukuloğlu, 2025, s.113). Feminizm tarihsel süreç içerisinde farklı dalga ve kuramsal yaklaşımlarla gelişmiş, her biri kadınların eşitlik mücadelesine katkıda bulunmuştur. Feminizm yalnızca Batı kökenli bir ideoloji değil, evrensel eşitlik taleplerine yanıt verebilen çok katmanlı bir düşünce olarak değerlendirilebilir. Liberal, radikal, kültürel, Marksist/sosyalist ve postmodern yaklaşımlar, farklı yönelimlerine rağmen, kadınların özgürleşmesi hedefinde birleşmektedir. Bu bağlamda feminizm, günümüz toplumsal, siyasal ve kültürel tartışmalarında merkezi bir referans noktası olmayı sürdürmektedir (Kukuloğlu, 2025, ss.116-117).

Feminist düşünce açısından bakıldığında, ilk sistemli eleştirilerden biri 7 Ocak 1792’de İngiliz düşünür Mary Wollstonecraft tarafından ortaya konmuştur. Wollstonecraft, Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi adlı eserinde kadınların oy hakkı ve mülkiyet hakkı gibi temel yurttaşlık haklarına sahip olması gerektiğini savunmuş; ayrıca eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasını talep ederek kadınların medeni ve siyasi haklar bakımından erkeklerle eşit konuma getirilmesini istemiştir. Sanayileşme süreciyle birlikte toplumsal yapı yeniden şekillenmiş; burjuva kadınları küçük ölçekli üretim yapabilecekleri hanelere çekilirken, işçi sınıfına mensup kadınlar fabrikalarda en ağır işlerde çalışmak zorunda kalmıştır. Emek gücünün hane içerisinde çıkarılarak kamusal alana taşındığı bu kapitalist düzende, 19. yüzyıl aynı zamanda feminist hareketlerin kapitalist ekonomik sistem ve bu sistemin erkek egemen yapısına karşı mücadele ettiği bir dönem olmuştur. Bu süreçte kadınların karşılıksız emeği, sermaye birikiminin gerçekleşmesi açısından vazgeçilmez görülmüştür. Ataerkil toplum yapısında olduğu gibi liberal sistem içerisinde de kadınlar, rasyonel olmadıkları gerekçesiyle eşit yurttaşlık haklarından mahrum bırakılmıştır (Bayraktar, 2023, s.51).

Amerikalı yazar Sarah Moore Grimke, 1838 yılında yayımladığı *Letters on the Equality of the Sexes, and the Condition of Woman* (Cinslerin Eşitliği ve Kadının Konumu Üzerine Mektuplar) adlı eserinde, liberal yapı içerisinde kadınların insan olmalarından ve var oluşlarından kaynaklanan doğal haklarının erkekler tarafından kabul görmemesine tepki göstermiştir. Grimke, kadınların

fiziksel eşitsizlikler gerekçe gösterilerek eşit olmayan bir statüye indirgenmesinin doğal hakların ihlali olduğunu ileri sürmüştür (Bayraktar, 2023).

1960'lı yıllarda kadınların ataerkil toplumsal yapının baskılarından arınarak özgürleşmelerini amaçlayan hareketlerle birlikte şekillenmeye başlayan feminizm kavramı, günümüze kadar geçen dönemde çeşitli epistemolojik değişimlere uğramıştır. 1960 sonrasında uluslararası konjonktürde ortaya çıkan üç temel dönüşüm, feminist hareketi önemli ölçüde etkilemiştir. Bunların ilki, feminist hareketin küresel ve yerel düzeylerde genişleme göstererek genç kuşakları da kapsayacak şekilde yaygınlaşmasıdır. İkinci değişim, feminizmin öz eleştirel bir yaklaşım benimseyerek yalnızca evrensel nitelikteki sorunlara değil, bireysel deneyimlere de yönelmeye başlamasıdır. Toplumsal cinsiyet, ırk, etnik köken, dil ve din gibi farklı kimlik kategorilerinin görünürlük kazanmasıyla birlikte feminist düşünce kendi içerisinde önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Üçüncü olarak, feminist yaklaşım, feminist grupların faaliyet gösterdiği toplumlarda çeşitli paradokslar ve çelişkilerle yüzleşmiştir. Bu üç temel gelişme, feminizmin daha karmaşık ve çok katmanlı bir yapıya evrilmesine yol açmıştır. Feminist düşüncenin gelişimi, küresel ve yerel düzeylerde meydana gelen değişimlerin yanı sıra siyasal, sosyal ve toplumsal dönüşümlerin etkisiyle şekillenmiştir. Bu durum, feminist yaklaşımların farklı kültürel normlar çerçevesinde, farklı dönemlerde ve farklı aşamalarda ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Bu kapsamda, feminizmin temel öznesi olan kadınlara ilişkin yürütülen tartışmalar neticesinde feminist düşünce içerisinde yeni söylemler, eylem biçimleri, algılar ve kuramsal yaklaşımlar geliştirilmiştir. Başlangıçta yerel düzeyde toplumsal bir hareket olarak ortaya çıkan feminizm, zamanla toplumsal ve siyasal boyutları bulunan kapsamlı bir harekete dönüşmüştür. Bunun yanında feminizm, uluslararası ilişkiler, sosyoloji, iktisat, felsefe, hukuk ve siyaset bilimi gibi çeşitli disiplinlerde teorik bir perspektif olarak da kendine yer bulmuştur (Taş, 2016, ss. 164-165).

Feminizmin ya da feminist teorinin tek ve kesin bir tanımını yapmak mümkün olmadığı gibi, tarihsel gelişim sürecini ve feminist hareketlerin nasıl ortaya çıktığını açıklayan yaklaşımlar da birbirinden farklılık göstermektedir. Bu durumun temelinde, çeşitli grupların olaya farklı açılardan yaklaşması yatmaktadır. Bu nedenle feminizmin tarihsel gelişimi de tek bir çizgide değil, farklı yorumlarla ele alınmaktadır. Bazı araştırmacılar feminist hareketlerin gelişimini bir ya da iki dalga üzerinden açıklarken,

bazıları bu süreci üç hatta dört dalga şeklinde sınıflandırmaktadır. Ancak genel kabul gören yaklaşım, feminist hareketlerin tarihsel gelişimini üç ana kronolojik dalga halinde ele alan yaklaşımdır. Bu dönemler birinci, ikinci ve üçüncü feminist dalga olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu üç dalga, çoğunlukla 19. yüzyıldan başlayarak 21. yüzyıla kadar uzanan geniş bir tarihsel süreci kapsamaktadır. Bu süreçler içerisinde kadınlar, farklı düşünce akımlarından, kuramlardan ve ideolojik yaklaşımlardan etkilenmiş; bu etkiler, kadın haklarına ilişkin talep ve hedeflerini ve bu doğrultuda yürüttükleri mücadeleleri hem dolaylı hem de doğrudan şekillendirmiştir. Öte yandan feminist hareketlerin tarihsel olarak farklı dönemlere ayrılmasının bir diğer nedeni de, kadınların ve feminist grupların zaman içinde değişen taleplere sahip olması ve patriyarkal ile kapitalist yapıları farklı yönleriyle eleştirerek sorgulamalarıdır (Taş, 2016, ss.166-167).

Feminist bilincin ortaya çıkışı, kadınların toplumsal ve ekonomik yaşamda sosyo-ekonomik açıdan daha bağımsız bir konuma gelmeleriyle ilişkilendirilmektedir. Bu gelişim süreci özellikle sanayileşme ve modernleşme ile birlikte ilerlemiş; kadınların üretim süreçlerine daha fazla katılması, toplumsal alanda daha görünür hale gelmesi ve ekonomik bağımsızlık elde etmesi feminist düşüncenin doğuşunu mümkün kılmıştır. Feminist düşüncenin gelişiminde modernleşme ve sanayileşme süreçleri temel bir zemin oluşturmuştur; bu dönüşümler yaşanmamış olsaydı, kadınların ataerkil yapının dışında alternatif yaşam biçimleri geliştirmesi ve feminist bilincin oluşması da mümkün olmayacaktı. Feminist hareket ve düşünce özellikle 1960 ile 1990 yılları arasında belirgin bir dönüşüm ve çeşitlenme sürecine girmiştir. 1960'lı yıllarda “erken feminist yaklaşım” çerçevesinde kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması, toplumsal ve ekonomik eşitsizliklerin ortadan kaldırılması ve kadınların maruz kaldığı baskıların görünür kılınması temel hedefler arasında yer almıştır. 1990'lı yıllardan itibaren ise feminist teori önemli bir değişim yaşamış; kadınların tek ve homojen bir grup olarak ele alınması yerine, kadınlar arasındaki farklılıklar, çeşitlilikler ve çıkar ayrımları daha fazla önem kazanmıştır. Bu dönemde feminist yaklaşım kendi içinde daha eleştirel bir karakter kazanmış ve daha çoğulcu teorik tartışmalara yönelmiştir. Genel olarak bu tarihsel süreçte feminizm, başlangıçta “kadınların ortak ezilmişliği” ve “kız kardeşlik” gibi evrensel kabuller etrafında şekillenmiş;

daha sonra ise farklı toplumsal, ekonomik ve kültürel konumlara sahip kadınların deneyimlerini dikkate alan, daha parçalı ve eleştirel bir teorik yapıya doğru evrilmiştir (Taş, 2016, s.173).

Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesi, kadın örgütlerinin yasal ve kurumsal reform süreçlerine aktif katılımıyla önemli bir gelişim göstermiştir. CEDAW Türkiye Gölge Raporu’nda da vurgulandığı üzere, kadın hareketi özellikle 1990’lı yıllardan itibaren Türk Ceza Kanunu, Medeni Kanun, Anayasa ile Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu gibi temel yasal düzenlemelerde kadın erkek eşitliğini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yürütmüştür. Raporda, kadın örgütlerinin yalnızca hak talep eden yapılar olarak değil, yasa değişiklikleri için öneriler geliştiren ve uygulamaları izleyen aktörler olarak öne çıktığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, yasal reformlara rağmen toplumsal cinsiyet eşitliğinin uygulamada tam olarak sağlanamadığı, kadınların siyasal temsil, istihdam ve karar alma mekanizmalarına katılım açısından önemli eşitsizliklerle karşı karşıya olduğu ifade edilmektedir. Bu nedenle raporda, kadınların siyasal yaşama katılımını artırmak amacıyla toplumsal cinsiyet kotası gibi geçici özel önlemlerin benimsenmesi gerektiği savunulmaktadır. Ekonomik alanda ise kadınların işgücüne katılım oranlarının düşük olduğu, ücretsiz aile işçiliği, bakım sorumlulukları ve toplumsal cinsiyet temelli engellerin kadınların ekonomik yaşama katılımını sınırlandırdığı belirtilmektedir. Ayrıca kadın sığınakları ve toplum merkezleri, kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığıyla mücadelede önemli kurumsal mekanizmalar olarak değerlendirilmekte; bu hizmetlerin sürdürülebilir biçimde desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Rapor genel olarak, Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca yasal düzenlemelerle değil, siyasal, ekonomik ve sosyal alanlarda fiili eşitliği sağlayacak politikalarla güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Kadının İnsan Hakları- Yeni Çözümler Vakfı, 2005).

Feminizmin tarihsel gelişimi, kadınların eşitlik, özgürlük ve hak taleplerinin bireysel düşünsel arayışlardan çıkarak örgütlü toplumsal ve siyasal hareketlere dönüştüğünü; farklı dönemlerde ortaya çıkan kuramsal yaklaşımlar aracılığıyla patriyarkal yapıları, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini ve kadınların karşılaştığı sosyal, ekonomik ve siyasal engelleri sorgulayarak toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin temel dinamiklerinden biri haline geldiğini göstermektedir.

1.1. Feminist Toplumsal Kadın Hareketleri

Feminizm ya da feminist teori, genel çerçevede kadınlara ilişkin sorunları ele alan ideolojik ve düşünsel bir yaklaşım olarak tanımlanabilir. “Kadın hareketi” ise feminist amaç ve değerleri destekleyen bireyleri, örgütleri, düşünce biçimlerini, ağları ve pratikleri kapsayan daha geniş bir yapıyı ifade etmektedir. Günümüzde feminizmin tarihsel gelişiminin hangi süreçlerden geçerek şekillendiği önemli bir tartışma alanı olmaya devam etmektedir. 1791 yılında kadın hakları mücadelesinin öncü isimlerinden Olympe de Gouges, feminist düşünce tarihinde erken ve temel metinlerden biri olarak kabul edilen “Kadın ve Kadın Yurttaş Hakları Bildirgesi”ni yayımlamıştır. Bunun ardından Mary Wollstonecraft’ın “Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi” adlı eseri kaleme alınmıştır. Bu iki çalışma, feminist hareketin düşünsel temellerinin oluşumunda etkili olan ilk metinler arasında değerlendirilmektedir. Olympe de Gouges, dönemin feminist tartışmalarının özellikle siyasal haklar eksenine sıkışmasını eleştirmiş ve kadın hakları mücadelesine güçlü bir katkı sunmuştur. Söz konusu bildirmede kadınların da erkeklerle eşit biçimde doğuştan haklara sahip olduğu vurgulanarak dönemin anlayışına önemli bir itiraz geliştirilmiş ve bu yaklaşım geniş bir etki yaratmıştır. Mary Wollstonecraft ise Fransız Devrimi’nin etkisiyle kaleme aldığı eserinde, dönemin liberal düşünürlerinin ve siyasetçilerinin cinsiyet temelli bakış açılarını eleştirmiş; kadınların eğitim ve toplumsal yaşamda erkeklerle eşit haklara sahip olması gerektiğini savunmuştur. “Dünyada yoksunluğunu çektiğimiz şey hayırseverlik değil, adalettir!” ifadesi de bu yaklaşımın güçlü bir yansımasıdır. De Gouges ve Wollstonecraft’ın çalışmalarına ek olarak Simone de Beauvoir’ın 1949’da yayımladığı ve “*Kadın doğulmaz, kadın olunur.*” ifadesiyle tanınan *İkinci Cins* adlı eseri de feminist düşüncenin en etkili eserleri arasında yer almaktadır. Beauvoir bu eserinde kadınların neden baskı altında tutulduğunu sorgulamış; kadının “öteki” olarak konumlandırılmasını erkek egemen yapının tarihsel, ekonomik, sosyolojik, psikolojik ve mitolojik temelleri üzerinden analiz etmiştir. Aynı zamanda “dişilik” kavramını yeniden tartışmaya açarak sonraki feminist çalışmalara önemli bir teorik zemin sağlamıştır. Beauvoir’a göre erkek kimliği çoğu zaman sorgulanmaksızın doğal ve görünmez kabul edilirken, kadın kimliği sürekli açıklanması gereken bir kategoriye indirgenmektedir. Bu durum, kadınların

toplumsal olarak “tanımlanması gereken” bir konumda tutulmasına yol açmaktadır. De Gouges ve Wollstonecraft ile başlayan kadın hakları mücadelesi, 19. yüzyıldan itibaren daha geniş bir toplumsal harekete dönüşmüştür. “Eşit haklar feminizmi” olarak da bilinen birinci dalga feminizm, kadınların eğitim, siyaset, çalışma hayatı ve evlilik gibi alanlarda erkeklerle eşit haklara sahip olmasını savunmuştur. Bu yaklaşım temel olarak hukuk önünde eşitliği hedeflemiş ve yasal düzenlemeler yoluyla kadın-erkek eşitliğinin güvence altına alınmasını amaçlamıştır. O dönemde kadınlar siyasal yaşamın dışında bırakılmış, oy hakkı tanınmamış ve yurttaşlık kavramı büyük ölçüde erkeklerle sınırlı kabul edilmiştir. Birinci dalga feministler bu eşitsizliğe karşı örgütlenerek çeşitli mücadele yöntemleri geliştirmiştir. Kadınların seçme ve seçilme hakkı için yürütülen Sufrajist Hareket, bu dönemin en önemli mücadele alanlarından biri olmuştur. Birçok ülkede kadınlar yıllar boyunca mitingler, kongreler ve çeşitli eylemler aracılığıyla hak talebinde bulunmuştur. Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkı Uluslararası Birliği’nin kurulması, bu mücadelenin uluslararası düzeyde örgütlenmesini sağlamıştır. Türkiye’de ise bu sürecin önemli aktörlerinden biri 1923 yılında kurulan Türk Kadınlar Birliği olmuştur. Nezihe Muhittin öncülüğünde faaliyet gösteren bu birlik, kadınların siyasal haklara sahip olması için önemli çalışmalar yürütmüştür. Birliğin ilk girişimlerinden biri, kadınların henüz seçme ve seçilme hakkı bulunmamasına rağmen İstanbul milletvekilliği için kadın aday göstermesi olmuştur. Bu girişim, kadınların siyasal alandaki dışlanmışlığına dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Türk Kadınlar Birliği uzun yıllar boyunca kadın hakları konusunda çeşitli faaliyetler yürütmüş ve kadınların toplumsal görünürlüğünü artırmıştır. Nezihe Muhittin’in *“İnkılapları doğuran hamlelerdir. Bu hamlelerimize her seçimde devam edeceğiz ve nihayet bizler de bu hakka her vatandaş gibi katılacağız.”* sözleri bu mücadelenin kararlılığını ortaya koymaktadır. Birliğin kuruluşundan yaklaşık on bir yıl sonra kadınlar milletvekili seçme ve seçilme hakkını elde etmişlerdir. Ancak bu kazanım çoğu zaman erkek egemen siyasal yapı tarafından kadınlara “verilmiş” bir hak gibi sunulmuş, kadınların uzun yıllara yayılan mücadelesi yeterince görünür kılınmamıştır. Kadınların siyasal alandaki görünürlüğünde önemli bir rol üstlenen Türk Kadınlar Birliği, 1935 yılında faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır. Bu süreçten sonra Türkiye’de kadın hareketi bir süre zayıflamış olsa da kadınlar siyasal haklarını kullanmaya devam etmiştir. 1960’lı yıllarla birlikte ortaya çıkan ikinci dalga feminizm, birinci dalganın eşitlik vurgusuna ek olarak özgürlük talebini de merkeze almıştır. *“Kişisel olan politiktir”*

anlayışı çerçevesinde gelişen bu dönem, kadınların özel yaşamlarının da iktidar ilişkileri, baskı ve hiyerarşi ile doğrudan bağlantılı olduğunu savunmuştur. Kadına yönelik şiddet ve baskının bireysel değil, toplumsal ve yapısal nedenlere dayandığı ileri sürülmüştür. Bu dönemde özel alan ile kamusal alan arasındaki ayrım da sorgulanmıştır. Aile ve ev yaşamını kapsayan özel alanın da politik ilişkiler içerdiği, dolayısıyla toplumdan ve devletten bağımsız değerlendirilemeyeceği vurgulanmıştır. Simone de Beauvoir'ın "öteki" kavramı, kadınların toplumsal konumunu açıklamada önemli bir referans olmuştur. Beauvoir, erkeklerin akılcı ve özne olarak konumlandırıldığını, kadınların ise çoğunlukla bedensel özellikleri üzerinden ve erkeğin "ötekisi" olarak tanımlandığını belirtmiştir. Kadınların tarihsel olarak annelik ve duygusallık gibi rollerle sınırlandırılması, sistematik bir ötekileştirme biçimi olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle ikinci dalga feminizm, biyolojik farklılıkların kadınların kaderini belirlemediğini savunmuş ve kadınların yalnızca eşit haklar için değil, aynı zamanda özgürleşme için de mücadele etmesi gerektiğini ortaya koymuştur. 1970'lerden itibaren gelişen üçüncü dalga feminizm ise farklılık, çoğulluk ve çeşitlilik kavramlarına odaklanmıştır. Bu yaklaşım, kadın deneyimlerinin tek bir kalıba indirgenemeyeceğini ve farklı kimliklerin birlikte ele alınması gerektiğini savunmuştur. Bu bağlamda kesişimsellik kavramı önem kazanmıştır. Kesişimsellik yaklaşımına göre cinsiyet, ırk ve diğer ayrımcılık biçimleri birbirinden bağımsız değil, birbirini kesen ve iç içe geçen deneyimlerdir. Örneğin siyah bir kadın hem kadın kimliği hem de ırksal kimliği nedeniyle aynı anda birden fazla ayrımcılığa maruz kalabilmektedir. Bu dönemde birçok feminist yaklaşım, yalnızca kadınların değil farklı toplumsal grupların da eşitlik mücadelesini birlikte ele almıştır. Üçüncü dalga feminizm, farklılıkların hareketi zayıflatmadığını; aksine daha kapsayıcı ve geniş bir mücadele alanı oluşturduğunu savunmuştur. Günümüzde feminizm kavramı kimi zaman doğru, kimi zaman yanlış biçimlerde yorumlanmakta; bazı çevrelerde eleştiri ve tartışma konusu olurken bazı çevrelerde ise eşitlik mücadelesinin temel dayanaklarından biri olarak kabul edilmektedir. Buna rağmen feminist hareketin toplumsal eşitlik açısından taşıdığı önem ve geleceğe dair dönüşüm potansiyeli varlığını sürdürmektedir (Ersoy Çak, 2010 ve Saygılıgil, 2016'dan aktaran Uzun, 2022).

Kadın hareketleri, tarihsel gelişim süreci içerisinde dönüşerek ve çeşitlenerek ilerlemiş; bu çerçevede Birinci, İkinci ve Üçüncü Dalga Feminizm olmak üzere üç temel dönem altında sınıflandırılmıştır. Bu doğrultuda, aşağıda söz konusu feminist dalgaların tarihsel arka planı, temel özellikleri ve gelişim süreçleri kaleme alınacaktır.

1.1.1. Birinci Dalga Feminizm Hareketi

Birinci dalga feminizm, genel olarak 1848-1920 yılları arasındaki dönemde etkili olmuş bir toplumsal ve siyasi hareket olarak değerlendirilmektedir. Bu hareketin başlangıcı çoğunlukla 1848’de New York Seneca Falls’ta gerçekleştirilen Kadın Hakları Konvansiyonu ile ilişkilendirilse de, arka planında Fransız Devrimi’nin yarattığı düşünsel dönüşümler ile köleliğin kaldırılması yönündeki mücadelelerin önemli bir etkisi bulunmaktadır. Ayrıca Aydınlanma düşüncesinin ortaya koyduğu eşitlik ve hak anlayışı da birinci dalga feminizmin oluşumunda belirleyici bir rol oynamıştır. 18.yüzyıldan itibaren kadınlar, toplumda karşılaştıkları eşitsizliklere karşı çeşitli düzeylerde mücadeleler yürütmüş ve bu süreç, 19. yüzyılda “feminizm” kavramının daha net bir düşünsel ve toplumsal çerçeveye kavuşmasına zemin hazırlamıştır. Birinci dalga feminizm özellikle 19. yüzyıl ve 20. yüzyılın başlarında şekillenmiş, temel olarak kadınların siyasal haklarına ve özellikle oy hakkı talebine odaklanmıştır. Mary Wollstonecraft gibi erken dönem feminist düşünürlerden etkilenen bu hareketin öncüleri arasında Elizabeth Cady Stanton ve Lucretia Mott gibi isimler yer almaktadır. Ayrıca birinci dalga feministler, yalnızca kadın haklarıyla sınırlı kalmayıp köleliğin kaldırılması ve alkol karşıtı reform hareketleri gibi farklı toplumsal mücadelelerin içinde de aktif olarak bulunmuşlardır (Motekaitis et al., t.y.; Taştan, 2021, s. 7; Biscontin, 2024).

19.yüzyıl sonu ile 20. yüzyıl başlarında belirginleşen birinci feminist dalga, büyük ölçüde Mary Wollstonecraft’ın *Kadın Haklarının Savunusu (Vindication of the Rights of Women)* adlı eserinde ortaya koyduğu talepler üzerine inşa edilmiştir. Bu talepler, kadınların oy kullanma hakkı, eğitimde eşit fırsatlar ve mülkiyet hakkı gibi dönemin temel hak kategorileri içinde yer almaktadır. Özellikle Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi, Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi ve doğal haklar teorisini geliştiren düşünürlerin çalışmalarında kadınların yeterince temsil edilmediğini düşünen feminist gruplar, bu nedenle sosyal ve siyasal alanlarda çeşitli hak taleplerini gündeme taşımıştır (Taş, 2016, s. 167). Baumgardner’a (2011) göre, günümüzde feminist hareketin daha

görünür ve çeşitlenmiş bir yapıya ulaşması, ilk dalga feminizme yönelik ilgiyi yeniden artırmıştır. 19. yüzyılda demokrasi anlayışının özgürlük ve eşitlik ilkeleri etrafında gelişmesi, kadınların kendi haklarını savunabilecekleri görece daha uygun bir zemin oluşturmuştur. Bu dönemde kadınlar özellikle eğitim, oy kullanma ve çalışma yaşamına katılım hakları için mücadele etmiş, süfrajet hareketi bu mücadelenin en önemli örneklerinden biri olmuştur. Baumgardner (2011), birinci dalganın tek bir amaç üzerinden tanımlanabileceğini ve bunun “vatandaşlık hakkı” olduğunu ifade etmektedir. Çünkü demokratik sistemlerde vatandaşlığın en temel göstergelerinden biri oy kullanma hakkıdır. Bu bağlamda birinci dalga feminizm, kadınların siyasal katılım, eğitim ve çalışma haklarını elde etmesinde kendi dönemi açısından önemli ve radikal bir dönüşüm yaratmıştır (Görgün Baran, 2021).

İlk feminist dalga, oy kullanma, eğitim ve mülkiyet hakları için verilen mücadelelerle öne çıkmış; özellikle Britanya’daki süfrajet hareketi bu dönemin belirleyici unsurlarından biri olmuştur. Aynı zamanda bu süreç, kadınların yalnızca özel alana sıkıştırılmış konumuna karşı çıkarak kamusal alanda yer alma ve bu alanı dönüştürme mücadelesini de ifade etmektedir. Birinci dalga feminist hareket ise daha çok sokak gösterileri, imza kampanyaları ve benzeri kolektif eylem biçimlerini kullanmıştır (Düzkan, 2021). Feminist düşünürler, Platon’un akıl anlayışında zaman zaman gizli, zaman zaman da açık şekilde erkek egemen bir bakış açısının bulunduğunu ileri sürerek bu yaklaşımı eleştirmişlerdir. Ayrıca doğanın “dişil” olarak görülmesini kültürel bir üretim olarak değerlendirmişler ve kadınların doğayla daha uyumlu ve dengeli bir ilişki kurduğunu savunmuşlardır. 1848 yılında, Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi’nden esinlenen ve özellikle kadınların seçme ve seçilme hakkı, evlilik ve mülkiyet haklarında reform yapılmasını talep eden “Seneca Falls Bildirgesi” kabul edilmiştir. Birinci dalganın temel amaçları, kadınların aile içindeki ya da annelik rollerine karşı çıkmak değil, bu roller içinde erkeklere bağımlı hale getirilmesine ve toplumun büyük bölümünü etkileyen erkek egemen yapıya karşı eşitlik mücadelesi vermektir. Bu dönemde kadın hareketinin üyeleri genellikle “kadın hakları savunucuları” olarak adlandırılmıştır (Küçük ve Akpınar, 2018, s.125).

Birinci dalga feministler, kadın ve erkek arasındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine karşı çıkmaları ve kadınların toplumsal yaşama katılımını

savunmaları nedeniyle liberal feministler olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu yaklaşım, toplumsal eşitsizliği köklü biçimde ele almak yerine, bazı temel hakların tanınmasıyla sorunların giderilebileceği varsayımına dayanmıştır. Reformist nitelik taşıyan Birinci Dalga Feminist Hareket; eşit hak ve özgürlüklerin sağlanması, eğitim hakkının elde edilmesi, kamusal alanın yeniden düzenlenmesi ve kadınların hukuki ile siyasi statüsünün güçlendirilmesi hedeflerini taşımıştır. Zorlu koşullara rağmen bu hareket, kadınların toplumsal yaşamda ihtiyaç duydukları temel kazanımları elde etmesinde önemli bir rol oynamıştır. Ayrıca ataerkil yapının değiştirilebileceği düşüncesini ortaya koyarak, dönemi için devrimci bir başlangıç niteliği taşımıştır (Taştan, 2021, ss. 8-9).

1.1.2. İkinci Dalga Feminizm Hareketi

İkinci Dalga Feminizm, 1960'lı ve 1970'li yıllarda kadınların özel yaşamlarına ilişkin özgürlük taleplerinin daha radikal bir şekilde dile getirildiği bir dönemdir. Bu hareketin daha radikal bir nitelik kazanmasında, o yıllarda sosyalizm gibi radikal düşünce akımlarının güçlenmesi ve toplum üzerinde etkili olması önemli bir etken olarak gösterilmektedir (Taştan, 2021, s.9).

1968 öğrenci ve özgürlük hareketlerinin etkisiyle ikinci dalga feminizm daha görünür hale gelmiş; siyah kadınlar ve lezbiyenler gibi daha önce yeterince temsil edilmeyen gruplar hareketin etkin aktörleri arasında yer almıştır. Bu süreçte kadınlar, kürtaj hakkından sendikal taleplere kadar geniş bir alanda söz üretmiş ve eşitlik taleplerini daha güçlü biçimde dile getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde sivil haklar hareketinin yükselişi ve dönemin bazı devlet politikaları da feminizmin yeniden güç kazanmasına katkı sağlamıştır (Karaosmanoğlu, 2016, ss. 27-28; Bayraktar, 2023, s.55). Kadınların ekonomik alandaki mücadeleleriyle başlayan feminist hareket, sanayileşme sürecinde ortaya çıkan ucuz işgücü ihtiyacıyla birlikte gelişmiş; bu süreçte ekonomik alanda temellenmiştir. Feminist hareket, zamanla cinsiyet temelli toplumsal yapıyı sorgulayarak mücadele alanını genişletmiştir (Bayraktar, 2023, s.55).

Simone de Beauvoir, ikinci dalga feminizmin en önemli düşünürlerinden biri olarak kabul edilir. 1946 yılında yayımlanan *İkinci Cinsiyet* adlı eseri, feminist düşüncenin temel metinleri arasında yer almakta ve güncelliğini bugün de korumaktadır. De Beauvoir, “kadın doğulmaz, kadın olunur” ifadesiyle kadınlığın doğuştan gelen biyolojik bir özellik değil, toplumsal süreçler içinde öğrenilen ve inşa edilen bir kimlik olduğunu

vurgulamıştır. Ona göre kadınlar, ataerkil yapı tarafından belirlenen rollere mahkûm edilmemeli, kendi iradeleriyle karar alabilen özgür bireyler olarak görülmelidir. Bu düşünceyi varoluşçuluk yaklaşımıyla birlikte ele almıştır. Birinci dalga feminizm, kadınlara temel anayasal hakların kazandırılması ve onların eşit yurttaşlar olarak kabul edilmesi açısından önemli bir süreci temsil eder. Ancak 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ikinci dalga feminizm, yalnızca yasal eşitliğin yeterli olmadığını, eşitliğin toplumun tüm alanlarına yayılması gerektiğini savunmuştur. Bu dönemde “kişisel olan politiktir” anlayışı öne çıkmış ve daha önce özel alan içinde görülen ev içi şiddet, iş yerinde cinsel taciz ve ev içi görünmeyen emek gibi sorunlar kamusal tartışmanın bir parçası hâline gelmiştir. Böylece kadın sorunlarının yalnızca hukuki düzenlemelerle çözülemeyeceği, toplumsal yaşamın bütün yapılarıyla ilişkili olduğu ortaya konmuştur De Beauvoir'ın “kadın olunur” düşüncesi de bu yaklaşımı desteklemiş ve kadınlığın biyolojik değil, toplumsal olarak şekillenen bir kimlik olduğunu güçlü biçimde ifade etmiştir (Karaosmanoğlu, 2016, ss. 27-28; Bayraktar, 2023, s.55; Taştan, 2021, ss.9-10).

Ayrıca ikinci dalga feminist düşünce yalnızca kamusal alanla sınırlı kalmamış, özel yaşamı da tartışmanın merkezine almıştır. Toplumsal dönüşümün aileden başlaması gerektiği düşüncesi, kadınların cinsel özgürlük talepleri, dayanışmaya dayalı “kız kardeşlik” anlayışı ve kolektif mücadele pratikleri bu dönemin belirgin özellikleri arasında yer almıştır (Bayraktar, 2023, s.53). İkinci dalga feminizm, birinci dalganın kazandırdığı hakları reddetmek yerine onları genişleten ve derinleştiren bir çizgi izlemiştir. Bu nedenle modern feminizmin temelini oluşturan dönem olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte feminist hareket, farklı ideolojik yaklaşımlarla etkileşime girerek teorik açıdan zenginleşmiştir. Liberal, radikal, Marksist ve sosyalist feminizm gibi farklı yaklaşımlar ortaya çıkmış; her biri kadınların yaşadığı eşitsizlikleri farklı boyutlarıyla açıklamaya çalışmıştır. Bu çeşitlilik, ikinci dalga feminizmin yalnızca bir toplumsal hareket değil, aynı zamanda feminist teorinin kurucu dönemi olduğunu göstermektedir. Günümüzde kadın-erkek eşitliği meselesinin hem kamusal hem de özel alanda tam anlamıyla çözülemediği görülmektedir. Bu durum, ikinci dalga feminizmin ortaya koyduğu tartışmaların güncelliğini koruduğunu ve hâlâ teorik ve pratik açıdan yol gösterici bir çerçeve sunduğunu göstermektedir (Bayraktar, 2023). Günümüzde

kadınların sürdürülebilir kalkınma içindeki rolü ayrı bir inceleme alanı olarak ele alınmakta ve bu bağlamda kadınların kalkınma süreçlerindeki yeri özellikle vurgulanmaktadır. Bu çerçevede feminizmle ilişkili olarak 1992 yılında Rio’da gerçekleştirilen “Environment and Development” (Çevre ve Kalkınma) Deklarasyonu’nda; çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşama katılımının güçlendirilmesi ve kadınların yerel düzeyde karar alma mekanizmalarında daha etkin rol üstlenmelerinin sağlanması hedeflenmiştir. Ayrıca kadın meclislerine ilişkin tüzüklerin oluşturulması ve yönetim anlayışı içerisinde “eşit ortaklık” ilkesine dayalı bir sistemin kurulması esas alınmıştır. Bu doğrultuda kadınlara yönelik eğitim faaliyetleri yaygınlaştırılmış, onların sosyal yaşamda kendilerini daha güçlü biçimde ifade edebilmeleri amaçlanmıştır. 1993 yılında Viyana’da düzenlenen Dünya İnsan Hakları Konferansı’nda ise kadınların ve kız çocuklarının hakları, evrensel insan haklarının ayrılmaz, bölünmez ve vazgeçilmez bir parçası olarak kabul edilmiştir (Küçük ve Akpınar, 2018, s.125).

1.1.3. Üçüncü Dalga Feminizm Hareketi

Üçüncü dalga feminizm, 1990’lı yılların başında ikinci dalga feminizmin uygulamalarına ve genel anlayışına yönelik eleştiriler sonucunda ortaya çıkmıştır. Bu eleştirilerin temelinde, feminizmin ağırlıklı olarak üst ve orta sınıf beyaz kadınların deneyimlerine odaklanması ve bu nedenle farklı toplumsal gruplara ait kadınların yaşadığı sorunları yeterince kapsayamaması yer almaktadır. Bu nedenle üçüncü dalga feminizm, kadın hareketini daha geniş bir toplumsal zemine yaymayı amaçlamıştır. Bu yaklaşım, ikinci dalga feminizmde benimsenen tek ve evrensel kadınlık deneyimi fikrini kabul etmez. Bunun yerine, kadınların farklı sosyal, kültürel ve ekonomik koşullar içinde yaşadığını ve bu nedenle her kadının deneyiminin de farklı olabileceğini savunur. Bu anlayışa göre kadın sorunları tek bir kalıba indirgenemez; her kadın kendi yaşam koşulları içinde ayrı olarak değerlendirilmelidir. Üçüncü dalga feminizm aynı zamanda 1990’ların sonlarında Amerika’da daha görünür hale gelmiş, birinci ve ikinci dalga feminizm dönemlerinde yürütülen politik ve sosyal hak mücadelelerinin devamı niteliğinde gelişmiştir. Bu hareket, kendinden önceki feminist dalgaların kadın eşitsizliğini ele alış biçimini eleştirir. Özellikle ikinci dalga feminizmde yeterince temsil edilmeyen ve çoğu

zaman dışarıda bırakılan kadınların sosyal ve politik haklarını merkeze alır (Taş, 2016, s.171; Aytaç, 2021).

1990'lı yıllarda muhalif politikalar kültür, kimlik, ırk ve etnik köken gibi konuları ayrıntılı biçimde incelemeye ve tartışmaya başlamışlardır. Bu dönemde feminizmle ilgilenen birçok kadın, kimlik ve farklılık vurgusunu öne çıkaran feminist yaklaşımlara yönelmiştir. Bu durum, üçüncü dalga feminizmi ikinci dalga feminizmden ayıran temel özelliklerden biri olmuştur. İkinci dalga feministler, ırk, kimlik, cinsel yönelim, sınıf, etnik köken ve kültürel farklılıkları kadın mücadelesi içerisinde belirleyici ayrımlar olarak görmemiş; bunun yerine ortak bir birliktelik anlayışıyla hareket etmişlerdir. Onlara göre söz konusu farklılıklar, kadınların maruz kaldığı baskı ve ezilmişlik deneyiminin ortak niteliğini ortadan kaldırmamaktadır. Ayrıca toplumsal cinsiyet rollerinin kaldırılması gerektiğini savunmuş, ne kadınların ne de erkeklerin yüceltilmesine sıcak bakmışlardır. Üçüncü dalga feminizm ise farklılıkların görünür kılınması ve ifade edilmesi üzerinden şekillenmiştir. Bu yaklaşım, her kadının farklı baskı ve ezilmişlik biçimleriyle karşı karşıya kaldığını kabul etmekte; bu farklılıkların tespit edilerek ortak yönlerinin ortaya çıkarılması ve siyasal mücadelenin bu temelde yürütülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu süreçte feministler yalnızca kadınların erkekler karşısındaki konumunu eleştirmekle yetinmemiş; savaş, güvenlik, ekonomik kalkınma, az gelişmişlik, çevre sorunları, sosyal eşitlik, sosyal gruplara saygı ve adalet gibi alanlarda da alternatif kadın bakış açıları geliştirmeye çalışmışlardır. Bunun sonucunda feminist düşünce içerisinde hem kuramsal hem de pratik düzeyde ayrışmalar ortaya çıkmıştır. Üçüncü dalga feministler ataerkil toplumsal yapıyı eleştirmeyi sürdürmüş, ancak mevcut sorunlara yönelik ortak bir çözüm yaklaşımı ortaya koyamamışlardır. Bu nedenle feminist gruplar düşüncelerini farklı biçimlerde ifade etmiş ve çeşitli kuramsal yaklaşımlardan yararlanarak açıklamaya çalışmışlardır (Taş, 2016, s.172).

Üçüncü dalga feminist akım, toplumsal cinsiyet, sınıf, ırk, etnik köken, cinsellik, milliyetçilik, siyaset ve ekonomi gibi birçok alanı ele almış ve bu konuları feminist bir bakış açısıyla açıklamaya çalışmıştır. Josephine Donovan'ın "Feminist Teori" adlı eserinde, ikinci dalga feminizmin liberal Aydınlanma düşüncesiyle ilişkilendirildiği, üçüncü dalga feminizmin ise daha çok postmodern ve kısmen

sosyalist yaklaşımlar içinde değerlendirildiği ifade edilmektedir. Üçüncü dalga feminizm, feminizmi farklı kimlikleri de kapsayacak şekilde genişletmeyi amaçlar. Farklı cinsel yönelimlere sahip kadınları, farklı ten rengine, etnik kökene ve milliyete sahip kadınları da bu düşünce içine dahil eder. Bu yönüyle ikinci dalga feminizme yönelik bir eleştiri olarak da değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, özellikle 2010'lara kadar etkisini sürdürmüş ve 2012'den itibaren ortaya çıkmaya başlayan dördüncü dalga feminizme geçişte önemli bir zemin oluşturmuştur. İkinci dalga feminizm, kadınlar arasındaki sınıf farklılıklarını ve çeşitli toplumsal cinsiyet sorunlarını büyük ölçüde göz ardı etmiştir. Buna karşılık üçüncü dalga feminizm, kadınlar arasındaki farklılıkları merkeze alan ve daha fazla çeşitlilik ile bireyselliği önemseyen bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu nedenle üçüncü dalga feminizm, yalnızca hukuki ve politik eşitlik konularına değil, aynı zamanda bireysel kimliklere de odaklanır. Bu anlayışa göre tek ve evrensel bir kadın kimliği olduğu fikri reddedilir. Üst-orta sınıf beyaz kadının deneyiminin tüm kadınları temsil ettiği düşüncesine karşı çıkılır. Bu noktada Cherrie Moraga ve Gloria Anzaldúa gibi feminist düşünürler, ikinci dalga feminizmi özellikle beyaz kadınların deneyimlerine ve siyasi konumlarına odaklandığı için eleştirmiştir. Üçüncü dalga feminizm, kadınların kendi kimlikleri ve inançları doğrultusunda feminizmi yeniden tanımlamalarına imkân tanır. Böylece kadınlar, herhangi bir ayrımcılığa uğramadan feminizmi kendi deneyimleri üzerinden yorumlayabilir ve farklı biçimlerde ifade edebilirler (Aytaç, 2021; Taş, 2016, ss.171-172).

Feminizm hareketinin önem kazanması ile birlikte üçüncü dalga feminizm hareketi zamanla “liberal feminizm, marxistfeminizm, radikal feminizm, kültürel feminizm, varoluşçu feminizm, postmodern feminizm” gibi teoriler olarak dallara ayrılmıştır (Küçük ve Akpınar, 2018, s.126).

2. Sürdürülebilir Kalkınma ve Yerel Katılımda Kent Konseyleri ve Kadın Meclislerinin Rolü

Yerel Gündem 21 uluslararası alanda en etkili eylem planı şeklinde ortaya çıkmıştır. Yerel Gündem 21'in devamı niteliğinde, planın kent düzeyinde en etkili katılımcı mekanizması olarak kent konseylerinin ortaya çıkması sağlanmıştır. Gündem 21'in 28. bölümünde yer alan bu çağrının etkileri Türkiye'de, 1996 yılında gerçekleştirilen BM İstanbul Habitat II Konferansı sonrasında görülmeye başlanmıştır. Habitat II görüşmelerinde, sürdürülebilir kalkınmanın temel unsurunun demokratik, insan haklarına

saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka karşı sorumlu yönetimler olduğu ifade edilmiştir. Bu kapsamda yönetim ilkesinin temel çerçevesi de belirlenmiştir. Bu doğrultuda 1997 yılının sonunda kabul edilen Bakanlar Kurulu Kararı, Türkiye’de kent konseyi oluşumunun yasal başlangıcını oluşturmuştur (Özdemir, 2011, s.36).

Kent konseyleri, yerel düzeyde demokratik katılımın artırılmasını, toplumun farklı kesimlerinin kent yönetim süreçlerine dahil edilmesini ve yönetim anlayışının güçlendirilmesini amaçlayan çoğulcu yapılardır. Bu yapılar, geniş anlamda 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesinde yer alan amaçlar doğrultusunda oluşturulmuştur (Karadeniz, 2025, ss. 43-44). Kent konseyleri, yerel düzeyde katılımcı demokrasiyi güçlendirme, farklı toplumsal kesimlerin yönetim süreçlerine dahil edilmesini sağlama ve yönetim anlayışını geliştirme hedefleriyle, çağdaş yerel yönetim yaklaşımlarının genel ilkeleriyle uyumlu bir yapı olarak değerlendirilebilir.

Kent yönetimindeki katılımcı platformların farklı isimler aldığı görülmektedir. Bunlar; “Kent Meclisi”, “Kent Danışma Meclisi”, “Kent Parlamentosu” ve “Kent Platformu”, dur (Balabıyık, 2004, akt. Küçük ve Akpınar, 2018, s. 126). Kentteki ortak sorunların çözümünde, yerel düzeyde herkesin katılımını sağlamak amacıyla oluşturulan yapılarda ortak bir dilin benimsenmesi için “Kent Konseyi” kavramı kullanılmaktadır. Kent konseyleri; yereli anlamayı, yerel katılımı artırmayı ve sürdürülebilir kalkınma anlayışını hayata geçirmeyi amaçlayan yapılardır. Aynı zamanda yaşanan kentin sorunlarına sahip çıkılması, yerelin güçlendirilmesi ve “ortaklık” yaklaşımının uygulanması hedeflenir. Kent konseyleri, yerel yönetimlerin çalışmalarına bireylerin katılımını desteklerken, aynı zamanda hiyerarşik bir yapı içinde bireyin siyasal topluma katılımını da amaçlamaktadır. Bu kapsamda kent konseylerinde kentte ortaya çıkan sorunlar ele alınmakta ve bu sorunların çözümü için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir (Emrealp, 2005). Kent düzeyinde sürdürülebilir kalkınmanın önemli aktörlerinden biri olarak kurulan kent konseylerinin alt birimlerinden biri olan kadın meclisleri, yaşanan kentte toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla oluşturulmuştur. Kadın meclisleri aynı zamanda, bireylerin görüşlerinin alınması yoluyla kentte ortak hedeflerin belirlenmesine katkı sunar ve yerel demokraside katılımcılığı güçlendiren önemli çalışmalar yürütür. Kentte yaşanan sorunlar

kamuoyuna raporlanmakta, bu sorunlara yönelik yeni çözüm yolları geliştirilmesi ve mevcut çözümlerin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır (Küçük ve Akpınar, 2018, s.126).

Vatandaşların, sivil toplum kuruluşlarının, meslek odalarının, kamu kurumlarının, üniversitelerin ve gönüllü bireylerin bir araya geldiği bu platformlar, ortak akıl doğrultusunda kente ilişkin sorunlara çözüm üretmeyi ve toplumsal dayanışmayı artırmayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle kent konseyleri, katılımcı yerel demokrasinin uygulanmasında önemli bir görev üstlenmektedir. Kent konseylerinin hukuki dayanağını 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 76. maddesi¹ ile 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği oluşturmaktadır. Söz konusu düzenlemeler, kent konseylerinin karar alma yetkisine sahip yapılardan ziyade; danışma, öneri geliştirme ve yönlendirme işlevi bulunan yapılar olarak kurgulandığını göstermektedir. Bu yapılar faaliyetlerini katılımcılık, şeffaflık ve ortak akıl ilkeleri doğrultusunda yürütmektedir. Kent konseyi temel olarak Genel Kurul, Yürütme Kurulu, Meclisler ve Çalışma grupları, Kent Konseyi Başkanı olmak üzere beş ana yapıdan meydana gelmektedir. Genel kurul, kent konseyinin en yetkili organı olup 8. maddede sayılan üyelerden oluşur. Genel kurul, her yıl ocak ve eylül aylarında yapacağı iki toplantıdan az olmamak üzere, üyelerin salt çoğunluğu ile toplanır. Genel kurula kent konseyi başkanı başkanlık eder. Başkanın bulunmaması halinde yürütme kurulunun en yaşlı üyesi toplantıya başkanlık eder. Genel kurul; yürütme kurulunun, meclislerin ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını, bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, çalışma yönergesi ile belirler (Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006, md.9 ve md.10). Kent konseyleri bünyesinde faaliyet gösteren kadın meclisi, çocuk meclisi, gençlik merkezi ve engelli meclisi toplumsal kesimlerin ihtiyaçlarına göre şekillenen ve kapsayıcı yönetişimi güçlendiren yapılardır. Kadın meclisi toplumsal cinsiyet eşitliğini savunmaktadır; engelli meclisi erişilebilirlik ve hak temelli talepler geliştirmektedir; çocuk meclisi erken yaşta demokratik bilinç kazandırmaktadır; gençlik meclisi ise gençlerin yerel yönetimle ilişkisini güçlendirmeye yönelik projeler yürütmektedir. Bu meclisler aracılığıyla kent konseyleri, yalnızca temsil değil, aktif yurttaşlık ve katılımcı demokrasi alanında somut katkılar sunmaktadır (Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006). Sonuç olarak kent konseyleri ve bağlı yapılar, yerel yönetimlerde katılımcılığı artıran, farklı toplumsal kesimlerin görüşlerini yönetime

---

¹ Detaylı bilgi için 5993 Sayılı Belediye Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> incelenebilir.

aktaran ve demokratik yönetim anlayışının kurumsal düzeyde güçlenmesine katkı sağlayan önemli mekanizmalar olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte bu yapıların etkinliği, yerel aktörlerin katılım oranına, belediyelerle kurulan ilişkilerin niteliğine ve örgütsel kapasiteye bağlı olarak farklılık göstermektedir (Karadeniz, 2025, s.44).

Bu doğrultuda, kent konseylerinin ana amacı, sürdürülebilir kalkınma ilkesini benimsemek ve kent için ortak bir vizyon oluşturmaktır (Emrealp, 2005). 8 Ekim 2006 tarihli Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 1. Maddesi kent konseyinin amaçları düzenlenmiştir. “Bu Yönetmeliğin amacı; kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.” (Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006, md.1) şeklinde ifade edilmiştir. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun (2005) 76. maddesine göre; “Kent konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usûl ve esasları Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.” şeklinde ifade edilmiştir. Kent Konseyi Yönetmeliği²'nin 6. maddesinde kent konseylerinin görevleri şu şekilde düzenlenmiştir:

Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 6. maddesine göre; “Kent konseyinin görevleri;

---

² Detaylı bilgi için Kent Konseyi Yönetmeliği
<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> incelenebilir.

- a) Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşehrilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,
- b) Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- c) Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmaya katkıda bulunmak,
- d) Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- e) Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- f) Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- g) Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- h) Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- i) Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- j) Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- k) Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır.” (Kent Konseyi Yönetmeliği, 2006, md. 6).

Kent konseylerinin doğuşu, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı³ ve Yerel Gündem 21 ilkeleri çerçevesinde şekillenmiş olup, en etkili katılımın yerel düzeyde

---

³ Detaylı bilgi için Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı. <https://www.tbb.gov.tr/tr/avrupa-verel-yonetimler-ozerklik-sarti> incelenebilir.

sağlanabileceği kabul edilmektedir (Küçük ve Akpınar, 2018, s.127). Yerel düzeyde halkın yönetime katılımı, yalnızca ihtiyaç ve taleplerin belirlenmesini değil, bu ihtiyaçların maliyetlerinin değerlendirilmesini de kapsamaktadır. Kentte yaşayan bireylerin bütçe hakkı çerçevesinde mali konulara ilişkin karar alma süreçlerine katılımı, yerel demokrasinin temel unsurlarından biri olarak görülmektedir. Halkın yönetime katılımı ve yönetim anlayışı birlikte değerlendirildiğinde, kent konseyleri bu süreçlerin hayata geçirilmesinde önemli bir platform olarak öne çıkmaktadır (Çetinkaya ve Korlu, 2012, s. 98). Kadınların katılımı açısından değerlendirildiğinde, kadın hareketinin gelişimiyle birlikte birçok kentte ve farklı alanlarda çeşitli platformların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu platformlar çoğunlukla kadına yönelik şiddet, kadın hakları, kadınların siyasal alanda görünürlüğü ve kadın emeği gibi konulara odaklanmaktadır. KEİG (Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi), Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, Barış için Kadın Girişimi ve Şiddete Son Platformu bu yapılara örnek olarak gösterilebilir. Söz konusu platformlar, kadın sorunlarını görünür kılmayı, kadınların deneyimlerini ve hak taleplerini gündemde tutmayı ve kadınların yerel ile ulusal düzeyde sosyal, siyasal ve ekonomik yaşama katılımını artırmayı amaçlamaktadır. Bunun yanı sıra, sivil toplum örgütü niteliğinde olmamakla birlikte meslek odalarının kadın çalışmaları da kentte kadın katılımının güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Barolar bünyesindeki kadın merkezleri ile TMMOB Kadın Komisyonları ve il düzeyindeki örgütlenmeleri, bu çalışmalara örnek teşkil etmektedir. Kent yönetimine katılımın önemli araçlarından biri olan kent konseylerinde ise kadın, engelli, çocuk ve gençlik meclisleri yer almakta; özellikle kadın meclisleri kadın örgütlerinin en yoğun katılım gösterdiği yapılar olarak öne çıkmaktadır. Kadın meclisleri ve çalışma grupları tarafından alınan kararlar, kent konseyi ve yürütme kurullarında değerlendirilerek belediye meclisinin ilk toplantısında görüşülmek üzere gündeme taşınmaktadır. Her ne kadar kent konseylerinin kararları tavsiye niteliğinde olup belediye meclisi üzerinde doğrudan bağlayıcı bir etkiye sahip olmasa da, örgütlü kadınların görüş ve taleplerinin kent yönetimine yansıtılmasına olanak sağlaması bakımından önemli bir katılım platformu olarak değerlendirilmektedir (Altun ve Toker, 2017, ss. 465-466). Kadın meclislerinin kent konseylerindeki temel görevi, yerelde farklı

görüşlere sahip kadın örgütlerini bir araya getirerek yerel politikaların güçlendirilmesini sağlamaktır. Bu nedenle kadın meclislerinde kadınların hem toplumsal hem de ekonomik alanda daha fazla söz sahibi olması, katılım açısından ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanması bakımından büyük önem taşımaktadır (Küçük ve Akpınar, 2018, s. 128). Kadın ve erkek arasındaki eşitsizlik, sadece bireysel değil toplumsal bir sorundur ve bu durum kadınların karar alma süreçlerine yeterince katılamamasına yol açmaktadır. Bu yüzden kent konseyleri içinde yer alan kadın meclisleri, kadınların söz sahibi olabilmesi açısından önemli bir alan olarak ortaya çıkmaktadır. Günümüzde küreselleşmenin de etkisiyle, kadınların kentte daha görünür olma ve kente ait olduklarını hissettirme isteği artmıştır. Bu durum, kadınların siyasal temsil arayışlarını, kadın komisyonlarını ve demokratik katılım taleplerini de güçlendirmiştir. Kadınlar, erkeklerle eşit şekilde kentte yaşayan bireyler olarak, hem haklarını kullanmak hem de kent yönetimine katılmak istemektedir. Bu noktada kadınlar, kentlilik bilinci üzerinden güç kazanmakta ve kent yaşamında daha etkin bir rol üstlenmektedir. Yerel Gündem 21 süreci ve kent konseylerindeki kadın meclisleri de bu ihtiyaca karşılık vermek için oluşturulmuş yapılardır. Bu yapılar, kadınların kentte yaşadığı sorunları görünür hale getirirken, çözüm üretme süreçlerinde de aktif bir rol üstlenmelerini sağlar. Asıl amaç, kadınların yerel yönetimlere katılmasını sağlamak, kentle ilgili kararlarda söz sahibi olmalarını desteklemek ve bilgiye erişim, karar alma, kentsel hizmetlerden yararlanma ve denetim gibi alanlarda eşitlik sağlamaktır. Bununla birlikte yerel politikaların oluşturulmasında kadınların etkin olması ve kurumlar arası işbirliğinin güçlenmesi hedeflenir. Genel olarak feminizm de yalnızca kadınlara özel politikalar üretmekle sınırlı değildir; asıl hedef, toplumda yerleşmiş cinsiyetçi yapıları sorgulamak ve ortadan kaldırmaktır (Küçük ve Akpınar, 2018, ss. 128-129).

3. Alanya Kent Konseyi ve Yeşilyurt Kent Konseyleri Faaliyetlerinin Karşılaştırılması

Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyleri, katılımcı demokrasi ve çok paydaşlı yönetim anlayışını benimseyen kurumsal yapılara sahiptir. Her iki konsey de kentteki farklı toplumsal kesimlerin karar süreçlerine etkin katılımını teşvik etmektedir.

Alanya Kent Konseyi, Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Engelsiz Meclisi, Emekliler Meclisi ve Çocuk Meclisi olmak üzere 5 tane alt meclislerden oluşmaktadır. Bu geniş

yapı, farklı toplumsal grupların temsilini ve karar mekanizmalarına katılımını sağlamaktadır.

Yeşilyurt Kent Konseyi meclisleri de Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi, Mahalle Meclisi, Kıdemliler Meclisi, Engelliler Meclisi, Çocuk Meclisi olmak üzere 6 tanedir.

Konseylerin 2025 yılına ait bazı önemli faaliyetlerinden bahsedecek olursak;

Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi, Perihan Tıgılı koordinasyonunda gerçekleştirilen toplantılarda, kadınların toplumsal yaşama katılımını artırmak, toplumsal cinsiyet eşitliğini güçlendirmek ve kadınların yerel yönetimlerde daha etkin rol almalarını sağlamak amacıyla çeşitli faaliyetler planlamıştır. Bu kapsamda, kadınların yerel yaşamda görünürlüğünü ve katılımını artırmayı hedefleyen önemli kararlar alınmıştır. Öncelikle, toplumsal cinsiyet eşitliğinin yalnızca kadınlara yönelik çalışmalarla sağlanamayacağı anlayışından hareketle erkeklere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu eğitimlerde toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddetin önlenmesi, sağlıklı iletişim, duygusal zekâ ve bakım emeği gibi konular ele alınarak toplumun tüm kesimlerinin dönüşüm sürecine dâhil edilmesi amaçlanmıştır. Kadınların yerel yaşamda daha bilinçli, aktif ve örgütlü bireyler olarak yer alabilmeleri amacıyla mahalle bazlı kadın güçlendirme eğitimlerinin gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Hak temelli yaklaşım, dayanışma, katılım ve güçlenme konularına odaklanan bu çalışmalarla kadınların kent yaşamına etkin katılımının artırılması hedeflenmiştir. Kadın Meclisi ayrıca kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal yaşamda güçlenmelerini desteklemek amacıyla çeşitli eğitim ve etkinlikler düzenleme kararı almıştır. Bu kapsamda, “Yerel Yaşamda Eşit Kadın” atölyelerinin gerçekleştirilmesi ve kadın hakları, girişimcilik, hukuk ile yerel yönetim süreçlerine katılım konularında eğitimler verilmesi planlanmıştır. 2025 yılı faaliyet takviminde geniş katılımlı bir Kadın Çalıştayı, “Alanya’da Güçlü Kadın” temalı sempozyum ve kırsal mahallelerde yürütülecek sosyal sorumluluk projeleri de yer almıştır. Özellikle “Kent Hayatında Güçlü Kadın” ve “Alanya’da Güçlü Kadın” başlıklı sempozyumlarda toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın sağlığı, hukuki haklar, dijital medya okuryazarlığı ve yerel yönetimlere katılım gibi konularda uzmanlar

tarafından eğitimler verilmesi öngörülmüştür (Alanya Kent Konseyi, 2025a; 2025b; Gazete Alanya, 2025).

Yeşilyurt Kent Konseyi faaliyetleri kapsamında yürütülen “Pusulamız Aile Projesi” çerçevesinde düzenlenen seminer ve atölye çalışmaları, annelere yönelik psikoeğitim ve farkındalık içerikleri sunmakta olup 0-12 yaş arası çocukların gelişim sürecine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Programın kontenjanla sınırlı olması, hedef kitlenin belirlenmesi yoluyla daha etkileşimli ve nitelikli bir eğitim sürecinin yürütülmesine imkân tanımaktadır. Bu kapsamda yürütülen çalışmalar, kadınların ve çocukların sosyal ve kültürel hayata aktif katılımını destekleyen çok yönlü bir yapıya sahiptir. Ayrıca kurulan Kadın Korosu aracılığıyla farklı meslek gruplarından kadınların bir araya gelerek Türk halk müziği eserlerini seslendirmesi sağlanmış, Anneler Günü gibi özel etkinliklerle kentin kültürel yaşamına katkı sunulmuştur. Çocuk korusu çalışmalarıyla ise erken yaşta sanatsal faaliyetlere katılım teşvik edilerek müzik ve sahne sanatlarına yönelik farkındalık artırılmıştır. Söz konusu faaliyetler, kentte sosyal dayanışmayı ve kültürel üretimi güçlendiren bütüncül bir yerel kalkınma yaklaşımını ortaya koymaktadır. Kadınların kültürel hayata katılımını teşvik etmek amacıyla Şubat 2025’te Kadın Korosu tarafından ilk kez Türk halk müziği konseri düzenlenmiş, Temmuz 2025’te Harput bölgesine gerçekleştirilen kültür gezisi ile kadınların tarihi ve kültürel mirası yerinde tanınması sağlanmış, böylece sosyal dayanışma ve birliktelik güçlendirilmiştir. Yeşilyurt Kent Konseyi faaliyetleri kapsamında, 2025 yılının “Aile Yılı” ilan edilmesi dolayısıyla “Aile ve Değerlerimiz” başlıklı bir etkinlik düzenlenmiştir. 22 Mayıs Perşembe günü gerçekleştirilen programda, toplumun temel yapı taşı olarak kabul edilen aile kurumu ve değer aktarımı konusu ele alınmıştır. Etkinlikte, merhum vaiz ve kanaat önderi Timurtaş Uçar’ın eşi Mevlüde Uçar Valide onur konuğu olarak yer almış ve ailede sevgi, sabır ve maneviyatın önemi üzerine değerlendirmelerde bulunmuştur. Programın moderatörlüğünü eğitimci Mine İpek üstlenmiş; aile kurumunun korunması, kuşaklar arası bağların güçlendirilmesi ve manevi değerlerin yaşatılması gibi temalar üzerinde durulmuştur. Sivil toplum kuruluşları, kamu temsilcileri ve vatandaşların yoğun katılım gösterdiği etkinlik, Yeşilyurt Kent Konseyi’nin toplumsal değerler ve aile kurumuna yönelik faaliyetleri arasında yer almıştır (Yeşilyurt Kent Konseyi, 2025a, 2025b, 2025c, 2025d, 2025e, Nethaber, 2025).

Her iki kentteki Kadın Meclisleri, kadınların toplumsal yaşamda güçlenmesini, yerel yönetime katılımını ve sosyal hayatta daha görünür hale gelmesini destekleyen önemli katılım mekanizmaları olarak dikkat çekmektedir. Alanya Kadın Meclisi, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları, yerel yönetime katılım ve kadınların güçlendirilmesine yönelik eğitim, çalıştay ve sempozyum gibi faaliyetlerle daha planlı ve hak temelli bir yaklaşım sergilerken; Yeşilyurt Kadın Meclisi, aile odaklı projeler, kültürel etkinlikler, koro çalışmaları ve kültür gezileri aracılığıyla kadınlar arasındaki dayanışmayı ve sosyal bütünleşmeyi güçlendirmektedir. Bu farklı uygulamalar, kadınların yerel düzeyde güçlendirilmesine yönelik politikaların hem eğitim ve farkındalık temelli hem de sosyal ve kültürel katılımı destekleyen yöntemlerle geliştirilebildiğini göstermektedir.

Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisleri, benzer amaçlara sahip olmakla birlikte kurumsal yapı ve faaliyet anlayışı bakımından farklılaşmaktadır. Bu nedenle aşağıda her iki meclisin ortak ve ayrışan yönleri karşılaştırmalı olarak aşağıda ele alınmaktadır.

4. Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyleri Kadın Meclislerinin Karşılaştırılması

4.1. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi

Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi, kentte yaşayan kadınların seslerini duyurabildiği, haklarını savunabildiği ve toplumsal cinsiyet eşitliği için çalışmalar yürüttüğü önemli bir katılım platformudur. Meclisin temel amacı, kadınların kent yönetimine katılımını artırmak, görüş, ihtiyaç ve taleplerini dile getirmelerine olanak sağlamak ve karar alma süreçlerinde daha etkin rol üstlenmelerini desteklemektir. Bu doğrultuda Kadın Meclisi, kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamda daha aktif bireyler olmalarına katkı sunmak amacıyla çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Söz konusu faaliyetler arasında eğitim seminerleri, mesleki gelişim programları, kadın hakları konferansları, toplumsal bilinçlendirme kampanyaları ve sosyal sorumluluk projeleri yer almaktadır. Meclis, kadınların karar alma süreçlerine katılımını teşvik etmekte, toplumsal yaşamda daha görünür olmalarını sağlamakta ve haklarının korunmasına yönelik çalışmalar

gerçekleştirmektedir. Ayrıca kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanmalarına, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık geliştirmelerine ve bireysel potansiyellerini ortaya koymalarına destek olmaktadır. Bu yönüyle Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi, kadınların güçlerini birleştirerek kentlerinin ve ülkelerinin geleceğine yön veren aktörler hâline gelmelerine katkı sağlayan önemli bir platform niteliği taşımaktadır. Aynı zamanda kadınların toplumun her alanında etkin biçimde yer almalarını teşvik etmekte ve hak ettikleri saygı ile eşitliğin güçlendirilmesine destek vermektedir. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi bünyesinde Kültür ve Sanat Çalışma Grubu, Eğitim ve İletişim Çalışma Grubu ile El Emeği Çalışma Grubu olmak üzere toplam üç çalışma grubu faaliyet göstermektedir. Bu çalışma grupları, kendi alanlarında projeler ve etkinlikler geliştirerek Kadın Meclisi'nin amaçlarının hayata geçirilmesine katkı sunmaktadır (Alanya Kent Konseyi, t.y.).

4.2. Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi

Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, kadınların yerel yönetim süreçlerine katılımını artırmak, toplumsal yaşamda daha etkin rol almalarını sağlamak ve kadın haklarına ilişkin farkındalığı güçlendirmek amacıyla oluşturulmuş önemli bir katılım mekanizmasıdır. Meclisin temel amacı, Malatya'nın Yeşilyurt ilçesinde yaşayan kadınların hiçbir ayırım gözetilmeksizin hak ve hukuklarının korunmasını sağlamak, kentlilik bilincini geliştirmek ve kadınların karar alma süreçlerinde aktif bir şekilde yer almalarını desteklemektir. Bu doğrultuda Kadın Meclisi; kadınların girişimcilik, üretkenlik ve araştırmacılık yönlerini geliştirmeyi, kent ve kadın sorunlarına ilişkin çözüm önerileri üretmeyi ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda projeler geliştirmeyi amaçlamaktadır. Meclis, kadınların toplumsal, ekonomik, kültürel ve siyasal yaşamda daha görünür ve etkili bireyler olmalarına katkı sunarken, toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık oluşturmayı da öncelikli hedefleri arasında görmektedir. Ayrıca kadın hakları, çocuk hakları, insan hakları ve çevre konularında duyarlılığı artırmaya yönelik çalışmalar yürütmekte; kadınların iş, siyaset, kültür ve sosyal yaşamda daha aktif rol almalarını desteklemektedir. Bunun yanında ulusal ve uluslararası düzeyde kadın çalışmalarını takip etmekte, iş birlikleri geliştirmekte ve kadınlara yönelik projelerin oluşturulmasına katkı sağlamaktadır. Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, çalışmalarını şeffaflık, eşitlik, gönüllülük, katılımcılık ve tarafsızlık ilkeleri

doğrultusunda yürütmektedir. Meclis faaliyetlerinde ayrımcılığa ve şiddete karşı duruş benimsenmekte, tüm üyelerin eşit söz hakkına sahip olması esas alınmaktadır. Ayrıca meclis, diğer kent konseyi meclisleri ve çalışma gruplarıyla iş birliği içerisinde faaliyet göstermekte ve bilgi paylaşımını eşitlik temelinde sürdürmektedir. Kurumsal yapısı bakımından Kadın Meclisi; Genel Kurul, Yürütme Kurulu ve Çalışma Gruplarından oluşmaktadır. Genel Kurul meclisin en yetkili karar organı olup, farklı kurum ve kuruluşlardan gelen kadın temsilciler ile gönüllü üyelerden meydana gelmektedir. Yürütme Kurulu ise meclisin faaliyetlerini planlamak, koordinasyonu sağlamak ve alınan kararların uygulanmasını takip etmekle görevlidir. Çalışma Grupları ise belirlenen alanlarda proje geliştiren, araştırmalar yapan ve faaliyetler yürüten birimler olarak görev yapmaktadır. Kadın Meclisi bünyesindeki çalışma grupları, gönüllülük esasına göre oluşturulmakta ve kadınların yanı sıra ilçede yaşayan diğer bireylerin de katılımına açık bulunmaktadır. Bu gruplar, belirledikleri çalışma alanlarında projeler geliştirerek Yürütme Kurulu'nun değerlendirmesine sunmakta, onaylanan projeleri uygulamakta ve çalışmalarını düzenli raporlarla takip etmektedir. Böylece Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, kadınların yerel yönetim süreçlerine katılımını güçlendiren, toplumsal sorunlara yönelik çözüm üreten ve kadınların kent yaşamında daha etkin rol almalarını destekleyen önemli bir yerel katılım platformu niteliği taşımaktadır (Yeşilyurt Kent Konseyi, t.y.).

4.3. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi ile Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisinin Karşılaştırması

Karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde, Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi ile Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi benzer amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermelerine rağmen kurumsal yapı, çalışma alanları ve örgütlenme biçimleri bakımından bazı farklılıklar göstermektedir. Her iki meclisin de temel amacı, kadınların yerel yönetime katılımını artırmak, toplumsal yaşamda daha görünür olmalarını sağlamak ve kadın hakları ile toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin farkındalığı geliştirmektir. Ayrıca her iki meclis de kadınların karar alma süreçlerinde daha etkin rol üstlenmelerini destekleyen yerel katılım mekanizmaları olarak faaliyet göstermektedir. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi daha çok

kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasal yaşamda güçlendirilmesine yönelik uygulamalı faaliyetler, eğitim programları, konferanslar ve sosyal sorumluluk projeleri üzerinden çalışmalar yürütmektedir. Bu yönüyle meclis, kadınların görünürlüğünü artırmaya ve toplumsal farkındalık oluşturmaya odaklanan bir yapı sergilemektedir. Ayrıca Kültür ve Sanat Çalışma Grubu, Eğitim ve İletişim Çalışma Grubu ile El Emeği Çalışma Grubu olmak üzere üç çalışma grubuna sahip olması, faaliyetlerin belirli tematik alanlar çerçevesinde yürütüldüğünü göstermektedir. Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi ise yalnızca faaliyet alanlarını değil, aynı zamanda kurumsal yapıyı, üyelik esaslarını, organlarını, görev ve yetkilerini ayrıntılı biçimde düzenleyen kapsamlı bir çalışma yönergesine sahiptir. Meclis; Genel Kurul, Yürütme Kurulu ve Çalışma Grupları olmak üzere belirli organlardan oluşmakta ve temsil esasına dayalı bir üyelik yapısıyla faaliyet göstermektedir. Bunun yanında girişimcilik, sürdürülebilir kalkınma, kent sorunlarına çözüm üretme, kadın hakları, insan hakları ve çevre bilinci gibi daha geniş bir faaliyet alanına sahiptir. Çalışma gruplarının kuruluşu, işleyişi, proje geliştirme süreçleri ve raporlama mekanizmaları da ayrıntılı kurallarla düzenlenmiştir. Bu çerçevede Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi'nin daha çok faaliyet ve proje odaklı, kadınların sosyal hayatta güçlendirilmesine yönelik uygulamaları ön plana çıkaran bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. Buna karşılık Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, faaliyetlerin yanı sıra yönetim, temsil, kurumsallaşma ve katılımcılık ilkelerini ayrıntılı biçimde tanımlayan daha sistematik ve örgütlü bir yapı ortaya koymaktadır. Dolayısıyla Alanya Kadın Meclisi uygulama ve farkındalık faaliyetleriyle öne çıkarken, Yeşilyurt Kadın Meclisi kurumsal yapısı, üyelik sistemi ve çalışma usullerinin ayrıntılı biçimde düzenlenmiş olmasıyla dikkat çekmektedir. Sonuç olarak her iki meclis de kadınların yerel yönetime katılımını ve toplumsal hayatta güçlenmesini amaçlamakla birlikte, Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi daha çok faaliyet temelli ve toplumsal farkındalık odaklı bir görünüm sergilerken, Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi daha kurumsallaşmış, temsil mekanizmaları belirgin ve yönergeyle ayrıntılı olarak düzenlenmiş bir yönetim modeli sunmaktadır (Alanya Kent Konseyi, t.y.; Yeşilyurt Kent Konseyi, t.y.).

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma, feminist kuramsal çerçeveden hareketle kadınların yerel yönetim süreçlerindeki konumunu ve katılım düzeyini Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi ile Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi örnekleri üzerinden incelemiştir. Elde edilen bulgular, feminizmin tarihsel süreç içerisinde yalnızca hukuki eşitlik talepleriyle sınırlı kalmayıp; toplumsal ilişkiler, gündelik yaşam, kimlikler ve farklılıkları da kapsayan çok boyutlu bir eşitlik ve özgürleşme perspektifine evrildiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle feminist kuram, kadınların yerel düzeydeki yönetim süreçlerine katılımını açıklamada bütüncül bir teorik zemin sunmaktadır. Kent konseyleri ve kadın meclisleri, Türkiye’de katılımcı demokrasi anlayışının yerel düzeydeki önemli kurumsal örnekleri arasında yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve ilgili Kent Konseyi Yönetmeliği çerçevesinde yapılandırılan bu mekanizmalar, kadınların yerel politika üretim süreçlerinde görünürlük kazanmasına ve karar alma süreçlerine dolaylı biçimde katılımına imkân tanımaktadır. Bununla birlikte, kadın meclislerinin rolünün çoğunlukla danışma ve öneri geliştirme düzeyinde kalması, katılımın karar alma gücüne dönüşmesi açısından belirli yapısal sınırlılıkların devam ettiğini göstermektedir. Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisleri karşılaştırmalı olarak değerlendirildiğinde, iki yapının benzer hedeflere sahip olmakla birlikte farklı örgütlenme ve işleyiş modelleri geliştirdiği görülmektedir. Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi, daha çok uygulamaya dönük, saha temelli ve farkındalık artırıcı faaliyetlere odaklanan bir yapı sergilemektedir. Eğitim programları, seminerler, çalıştaylar ve sosyal sorumluluk projeleri aracılığıyla kadınların günlük yaşamla bağını güçlendiren ve toplumsal görünürlüğünü artıran bir yaklaşım benimsenmektedir. Bu yönüyle Alanya modeli, kadınların yerel düzeyde güçlenmesini destekleyen pratik ve katılımcı bir işleyiş ortaya koymaktadır. Buna karşılık Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi, daha kurumsallaşmış ve sistematik bir örgütlenme yapısına sahiptir. Genel Kurul, Yürütme Kurulu ve Çalışma Grupları üzerinden tanımlanan hiyerarşik ve planlı yapı; karar alma, uygulama ve raporlama süreçlerini daha net hale getirmektedir. Ayrıca faaliyet alanlarının yalnızca kadınların güçlenmesiyle sınırlı kalmayıp; kültürel gelişim, sosyal dayanışma, aile yapısının desteklenmesi ve toplumsal bütünleşme gibi daha geniş bir çerçeveyi kapsadığı görülmektedir. Bu durum Yeşilyurt modelinin daha

kurumsal ve çok boyutlu bir yerel yönetim yaklaşımı sunduğunu göstermektedir. Her iki model de kadınların yerel yönetime katılımını desteklemek ve toplumsal cinsiyet eşitliğine katkı sunmak açısından önemli işlevler üstlenmektedir. Ancak araştırma bulguları, kadın meclislerinde üretilen politika önerilerinin belediye meclisleri ve resmi karar alma süreçlerine yansıma düzeyinin sistematik olarak izlenmediğini ortaya koymaktadır. Bu durum, katılım mekanizmalarının varlığına rağmen etkinlik ve etki ölçümüne ilişkin yapısal bir eksikliğin bulunduğunu göstermektedir. Feminist kuram açısından değerlendirildiğinde bu tablo, kadınların yerel yönetimde temsilden katılıma doğru ilerleyen bir süreç içinde olduğunu göstermektedir. Özellikle ikinci dalga feminizmin “kişisel olan politiktir” yaklaşımı ile üçüncü dalga feminizmin çeşitlilik ve kesişimsellik vurgusu, kadın meclislerinin işleyişini anlamada önemli açıklayıcı çerçeveler sunmaktadır. Bu bağlamda kadın meclisleri yalnızca temsili yapılar değil, aynı zamanda yerel ölçekte toplumsal dönüşümün üretildiği katılımcı alanlar olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte, kadınların yerel yönetim süreçlerindeki etkinliğini artırmak için bazı yapısal iyileştirmelere ihtiyaç duyulmaktadır. Kadın meclislerinden çıkan önerilerin belediye karar mekanizmalarına nasıl yansıdığını takip eden şeffaf ve düzenli bir izleme sisteminin oluşturulması, katılımın niteliğini güçlendirecektir. Ayrıca kadın meclislerinin yalnızca danışma niteliğinde değil, belirli alanlarda daha bağlayıcı ve etkili mekanizmalarla desteklenmesi önem taşımaktadır. Kadınların ve özellikle genç kadınların sürece daha aktif katılımını sağlamak amacıyla eğitim, liderlik ve politika geliştirme odaklı programların yaygınlaştırılması da gereklidir. Toplumsal cinsiyet eşitliği temelli yerel bütçeleme uygulamalarının güçlendirilmesi ve kadın meclislerinin ürettiği çalışmaların daha geniş politika süreçlerine entegre edilmesi de katılımın etkinliğini artıracak önemli adımlar arasında yer almaktadır. Sonuç olarak Alanya ve Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisleri, Türkiye’de kadınların yerel yönetime katılımı açısından farklı örgütlenme modelleri sunan iki önemli örnek olarak değerlendirilmektedir. Alanya modeli daha çok uygulama ve farkındalık temelli bir yapı sergilerken, Yeşilyurt modeli kurumsallaşma ve sistematik yönetim yaklaşımıyla öne çıkmaktadır. Her iki yapı da kadınların yerel düzeyde güçlenmesine katkı sunmakla birlikte, katılımın daha etkin, ölçülebilir ve karar süreçlerine doğrudan etki eden bir düzeye ulaşabilmesi için kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesine ihtiyaç

bulunmaktadır. Bu sağlandığı takdirde kadınların yerel yönetimdeki rolü, temsili katılımdan çıkarak daha etkili ve dönüştürücü bir niteliğe kavuşacaktır.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı: Makalenin hazırlanmasında bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun hareket edilmiştir.

KAYNAKÇA

- 5393 Sayılı Belediye Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Alanya Kent Konseyi. (t.y.). *Kadın Meclisi tüzüğü*. <https://alanyakentkonseyi.org.tr/S/1186/Kadin-Meclisi>
- Alanya Kent Konseyi. (2025a). *Kadın Meclisi faaliyetleri*. Alanya Kent Konseyi Resmi Web Sitesi. <https://alanyakentkonseyi.org.tr/Haber/2187/KADIN-MECLISI-FAALİYETLERİ>
- Alanya Kent Konseyi. (2025b). *Kadın meclisinden üçlü hamle: Erkekler için eğitim, mahalle bazlı çalışmalar ve "Kent Hayatında Güçlü Kadın" sempozyumu yolda*. <https://alanyakentkonseyi.org.tr/Haber/8785/KADIN-MECLISINDEN-UCLU-HAMLE--ERKEKLER-ICIN-EGITIM--MAHALLE-BAZLI-CALISMALAR-VE--KENT-HAYATINDA-GUCLU-KADIN--SEMPOZYUMU-YOLDA>
- Alanya Kent Konseyi. (2025c, 12 Ağustos). *Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi'nden kadınların gücünü artıracak yoğun faaliyet takvimi*. <https://alanyakentkonseyi.org.tr/Haber/8797/Alanya-Kent-Konseyi-Kadin-Meclisi-nden-Kadınların-Gucunu-Artıracak-Yogun-Faaliyet-Takvimi>
- Altun, D. & Toker, H. (2017). Kadınların bakışıyla kent konseyleri katılımcılık aracı mıdır? İzmir Kent Konseyi örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(2), 461-474. <https://doi.org/10.17130/ijmeh.2017228694>
- Aytaç, G. (2021). *Üçüncü dalga feminist hareketler*. Sophos Akademi. <https://sophosakademi.org/2021/02/ucuncu-dalga-feminist-hareketler/>
- Baumgardner, J. (2011). *F'em! : Goo Goo, Gaga, and some thoughts on balls*. Seal Press.
- Bayraktar, G. (2023). İkinci dalga feminist hareketin feminizmin gelişimindeki dönüştürücü rolü. *Advances in Women's Studies*, 5(2), 49-56. <https://doi.org/10.5152/atakad.2023.23042>
- Biscontini, T. (2024). First-wave feminism. *Research Starters: Women's Studies and Feminism*. EBSCO Research. <https://www.ebsco.com/research-starters/womens-studies-and-feminism/first-wave-feminism>
- Çetinkaya, Ö. & Korlu, R. K. (2012). Yerel demokrasinin sağlanmasında katılımcılık süreci ve kent konseylerinin rolü. *Maliye Dergisi*, (163), 95-117. <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2019/09/163-06.pdf>
- Düzkan, A. (2021, 1 Şubat). *Feminizm*. Feminist Bellek. <https://sendika.org/2021/02/feminizm-ayse-duzkan-feminist-bellek-607094>
- Emrealp, S. (2005). *Yerel Gündem 21 uygulamalarına yönelik kolaylaştırıcı bilgiler el kitabı*. IULA-EMME (UCLG-MEWA).
- Gazete Alanya. (2025). *Kadın çalıştayında önemli kararlar alındı*. <https://www.gazetealanya.com/alanyada-kadin-meclisinden-uclu-hamle>

- Görgün Baran, A. (2021). *Feminizmin gelişim serüveni: Dalga yerine kuşak diyelim mi?* Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi (KOÇKAM). <https://research.ku.edu.tr/tr/kockam-blog-tr/feminizmin-gelisim-seruveni-dalga-yerine-kuşak-diyelim-mi/>
- Güç, A. (2021). *Bir Müslüman kadın sorunu ve feminizme nasıl bakmalı?*. Beyan Yayınları.
- Kadının İnsan Hakları - Yeni Çözümler Vakfı. (2005, Ocak). *Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) Türkiye gölge raporu* (32. B.M. CEDAW Komitesi oturumu için). Türk Ceza Kanunu Kadın Platformu. <https://kadinininsanhaklari.org/wp-content/uploads/2018/06/2005TCKKadinPlatformu.pdf>
- Karadeniz, Y. (2025). Kent konseyi meclislerinin yönetim, katılımcılık ve toplumsal katkı rolü: Sakarya Kent Konseyi Gençlik Meclisi örneği. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 34(4), 39-76. <https://izlik.org/JA84FH54KU>
- Karaosmanoğlu, A. (2016). *Bir uluslararası ilişkiler teorisi olarak feminizm* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kent Konseyi Yönetmeliği. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTip=5>
- Kukuloğlu, E. (2025). Feminizmin tarihsel gelişim süreci ve türleri. *International Journal of Advanced Natural Sciences and Engineering Researches*, 9(9), 112-121. <https://as-proceeding.com/index.php/ijanser/article/view/2821>
- Küçük, H. & Akpınar, İ. E. (2018). Feminist kuram çerçevesinde kent konseylerinde kadının yeri: Esenler Kent Konseyi - Kâğıthane Kent Konseyi örneği. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 120-140. <https://izlik.org/JA68DU26GH>
- Motekaitis, A., Roe, C., Sanchez, D., Solazzo, G., Andrews, M. & Kamen, T. (t.y.). First-wave feminism. *Feminist theory*. Connell College Open Press. <https://openpress.digital.conncoll.edu/feministtheory/chapter/first-wave-feminism/>
- Nethaber. (2025). *Yeşilyurt Kent Konseyi kadın meclisinden Harput'a tarih ve kültür dolu gezi*. <https://www.karshakimiyet.com/yesilyurt-kent-konseyi-kadin-meclisinden-harputa-tarih-ve-kultur-dolu-gezi-80266h.htm>
- Özdemir, A. T. (2011). Mahalli idarelerde halk katılımı bağlamında kent konseyleri. *Sayıştay Dergisi*, (83), 31-56. <https://izlik.org/JA95CW85HY>
- Sevim, A. (2005). *Feminizm*. İnsan Yayınları.
- Taş, G. (2016). Feminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihsel süreçleri ve dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler*, 3(5), 163-175. <https://izlik.org/JA47JL56SG>
- Taşan, F. (2021). *Türk siyasal hayatında feminizm ve siyaset ilişkisi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Türkiye Belediyeler Birliği. (t.y.). *Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı*. <https://www.tbb.gov.tr/tr/avrupa-yerel-yonetimler-ozerklik-sarti>
- Uzun, H. S. (2022, 27 Ocak). *Feminizm ve kadın hareketi*. Açık Beyin. <https://www.acikbeyin.com/feminizm-ve-kadin-hareketi/>
- Yeşilyurt Belediyesi. (2025a, 15 Şubat). *Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Korosu 15 Şubat'ta ilk kez sahneye çıkacak*. <https://www.yesilyurt.bel.tr/haberler/yesilyurt-kent-konseyi-kadin-korosu-15-subat-ta-ilk-kez-sahneye-cikacak>
- Yeşilyurt Belediyesi. (2025b, Mayıs). *Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Korosu'nun Anneler Günü konseri büyük ilgi gördü*. <https://www.yesilyurt.bel.tr/haberler/yesilyurt-kent-konseyi-kadin-korosunun-anneler-gunu-konseri-buyuk-ilgi-gordu>
- Yeşilyurt Belediyesi. (2025c). *Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Korosu ilk konserini verdi*. <https://www.yesilyurt.bel.tr/haberler/yesilyurt-kent-konseyi-kadin-korosu-15-subat-ta-ilk-kez-sahneye-cikacak>

- Yeşilyurt Kent Konseyi. (2025d). *Pusulamız Aile seminerleri ve Aile ve Değerlerimiz etkinliği*.
<https://www.yesilyurtkentkonseyi.org/genel-duyurular/pusulamiz-aile-seminerleri>
- Yeşilyurt Kent Konseyi. (2025e, 23 Mayıs). “*Aile ve değerlerimiz*” etkinliği Malatya’da gerçekleştirildi. <https://yesilyurtkentkonseyi.org/haberler/aile-ve-degerlerimiz-etkinligi-malatya-da-gerceklestirildi>
- Yeşilyurt Kent Konseyi. (t.y.). *Yeşilyurt Kent Konseyi Kadın Meclisi çalışma yönergesi*.
<https://yesilyurtkentkonseyi.org/meclisler/kadin-meclisi-calisma-yonergesi>